

V З'ЇЗД НЕЙРОХІРУРГІВ УКРАЇНИ (Ужгород, 25-28 червня 2013 р.)

У роботі з'їзду взяли участь понад 360 нейрохірургів та спеціалістів суміжних спеціальностей усіх областей України, а також фахівців із 15 країн світу (Білорусь, Вірменія, Греція, Латвія, Литва, Молдова, Німеччина, Польща, Росія, США, Туреччина, Угорщина, Узбекистан, Хорватія, Чехія).

Наукова програма з'їзду була присвячена сучасним актуальним питанням нейрохірургії: нейротравма, судинна нейрохірургія, спінальна нейрохірургія, нейрохірургія дитячого віку, відновна нейрохірургія, хірургія периферичної нервової системи, функціональна нейрохірургія, нейровізуалізація, нейроанестезіологія та інтенсивна терапія, нейрореабілітація і якість життя хворих, фундаментальні нейронауки, організація нейрохірургічної служби, історія і етика в нейрохірургії. Було проведено 3 пленарних і 17 секційних засідань, на яких заслухано 141 усну доповідь та представлено 45 стендових повідомлень. У рамках роботи з'їзду відбулися також сателітні симпозиуми: "Навігаційні системи і інтраопераційна візуалізація", "Спонтанні внутрішньомозкові крововиливи: сучасні аспекти проблеми", "Різні аспекти черепно-мозкової та хребетно-спинномозкової травми".

У програмних доповідях директора Інституту нейрохірургії ім. акад. А. П. Ромоданова НАМН України, академіка НАМН України Є. Г. Педаченка, Віце-президента НАМН України, Віце-президента Української асоціації нейрохірургів, академіка НАМН України В. І. Цимбалюка, Головного позаштатного спеціаліста МОЗ України зі спеціальності "дитяча нейрохірургія", професора Ю. О. Орлова були окреслені основні здобутки вітчизняної нейрохірургії та напрямки подальшого її розвитку.

Зокрема, було зазначено, що нейрохірургічна допомога як високоспеціалізований та високотехнологічний вид медичної допомоги є показником розвитку держави і суспільства. Станом на 1 січня 2013 р. нейрохірургічна допомога надається у 134 відділеннях на 3910 ліжках обласних центрів і великих міст держави, спеціалізовану допомогу надають 831 лікарів-нейрохірургів; при цьому забезпеченість нейрохірургами становить 1,82 на 100 тис. населення (для порівняння: у США — 1,53, в Японії — 6,10). Переважну більшість (66,5 %) із загальної кількості нейрохірургів складають лікарі віком від 20 до 50 років, вищої та першої кваліфікаційної категорії (73 %). У 2012 р. було проліковано 102 947 хворих із травматичними ураженнями головного мозку, мозковим інсультом, пухлинами

головного мозку, вадами розвитку нервової системи та іншими видами нейрохірургічної патології. Протягом 2012 р. виконано 45 350 складних оперативних втручань при зниженні загальної (від 3,5 % до 2,9 %) та післяопераційної (від 5,9 % до 4,4 %) летальності.

Діяльність нейрохірургічної служби спрямована переважно на надання невідкладних видів допомоги при черепно-мозковій травмі, мозковому інсульті, хребетно-спинномозковій травмі.

Основним завданням нейрохірургічної служби в сучасних умовах реформування медичної галузі є забезпечення якісної та доступної нейрохірургічної допомоги. За останні роки розроблені та затверджені МОЗ України стандарти та клінічні протоколи надання нейрохірургічної допомоги, які відповідають кращим світовим стандартам. Постійно оновлюється матеріально-технічна база нейрохірургічних відділень, створені спеціалізовані судинні центри у Донецьку, Києві, Львові та Одесі, розроблені класифікатор нейрохірургічних втручань за ступенем їх складності та зміни до типових табелів оснащення нейрохірургічних відділень, індикатори якості надання медичної допомоги при різних видах нейрохірургічної патології.

Нейрохірургічна служба у числі перших в країні почала впроваджувати програмно-цільовий принцип планування наукових досліджень з їх подальшим впровадженням в практичну охорону здоров'я. Так, завдяки реалізації заходів галузевої науково-технічної програми "Медична допомога при черепно-мозковій травмі", затвердженої МОЗ та НАМН України, загальна летальність від черепно-мозкової травми в Україні у 2012 р. порівняно з 2007 р. (рік початку програми) знизилася від 4,5 % до 3,4 % (в 1,28 рази), а післяопераційна летальність — від 9 % до 6,9 % (в 1,3 рази). Враховуючи соціальну значущість проблеми та позитивні показники виконання попередньої галузевої програми, МОЗ та НАМН України ухвалили рішення про продовження згаданої програми як частини Загальнодержавної програми "Здоров'я 2020: український вимір", а Президія НАМН України прийняла рішення про створення на базі Інституту нейрохірургії ім. акад. А. П. Ромоданова НАМН України науково-практичного центру нейротравми.

Виконання Державної програми попередження та лікування серцево-судинних та судинно-мозкових захворювань (2006-2010 рр.) дозволило знизити смертність від інсульту по Україні, порівняно

із 2006 роком, на 6,4 % (при очікуваному показнику 5 %).

Підвищення вимог до якості надання медичних послуг, технічне переоснащення нейрохірургічних відділень ставлять на порядок денний питання підвищення кваліфікації лікарів-нейрохірургів до рівня європейських країн. Для цього в Україні щорічно проводяться майстер-класи з оволодіння новітніми нейрохірургічними технологіями, а також різнопланові конференції, семінари-наради нейрохірургів, тощо. Традиційними стали щорічні навчальні курси Всесвітньої федерації нейрохірургічних товариств в Одесі, Карпатські читання в Ужгороді, міжнародні навчальні курси у клінічній лікарні "Феофанія" (Київ), конгреси Української асоціації боротьби із інсультом з міжнародною участю та ін.

Нагально стоїть питання прийняття Україною уніфікованої програми післядипломної підготовки нейрохірургів, яка затверджена Європейською асоціацією нейрохірургів.

Під час з'їзду були розглянуто рішення Координаційної ради з післядипломної освіти МОЗ України щодо впровадження 5-річної програми підготовки нейрохірургів, а саме — при збереженні 3-річної інтернатури із нейрохірургії без перерви продовжити підготовку молодих нейрохірургів у клінічній ординатурі (2 роки) або аспірантурі (3 роки) відповідно до пропозиції Європейської асоціації нейрохірургів.

З метою підвищення якості підготовки нейрохірургів, враховуючи невелику кількість випускників-інтернів (10-15 осіб щороку), Українська асоціація нейрохірургів (УАН) рекомендує після

закінчення інтернатури проводити іспит із теоретичних та практичних знань в одному місці на опорній кафедрі (Київ) з представниками МОЗ, профільних кафедр (курсів), за єдиними стандартами. Головою комісії з прийому іспитів рекомендовано призначати відповідального за освітні післядипломні програми представника УАН. За результатами іспиту молоді фахівці, які успішно його здали, направляються в клінічну ординатуру, а ті, хто не здали, повертаються до загальноклінічної практики в закладах охорони здоров'я, які надають стаціонарну допомогу. Основна мета такої програми — підготувати фахівця-нейрохірурга до самостійної роботи. Відповідно до цього УАН рекомендує внести відповідні зміни у кваліфікаційну характеристику нейрохірургів.

На з'їзді були прийняті нова редакція Статуту УАН, що відповідала вимогам Європейської асоціації нейрохірургів, зміни до класифікатора нейрохірургічних втручань, табеля оснащення нейрохірургічних відділень, а також обрано нове керівництво УАН на період до 2017 року. Президентом УАН обрано завідуючого Ужгородським обласним клінічним центром нейрохірургії та неврології професора В. І. Смоланку. Засновника УАН, який був її президентом від самого створення у 1993 р., академіка НАН та НАМН України Ю. П. Зозулю було обрано Почесним Президентом УАН.

Під час з'їзду відбулися також I з'їзд Асоціації дитячих нейрохірургів України та Пленум Правління Євразійської асоціації дитячих нейрохірургів, на яких розглядалися актуальні питання розвитку дитячої нейрохірургії.